

# Lojalitetsplikten inom aktiebolagsrätten

– En behandling av det aktiebolagsrättsliga förhållandet  
mellan aktieägare och bolagsföreträdare

---

*The duty of loyalty within corporation law  
– A discussion about the relationship between  
shareholders and directors in a limited company*

**Markus Folemark**  
**Gustav Spetz**

Handledare: Maria Boyce  
Examinator: Johannes Lerm

## Sammanfattning

Ordet lojalitet är ett vitt förekommande begrepp som används vid beskrivning av hur olika parter skall förhålla sig samt visa trohet och omsorg mot varandra. Motsatsen till ordet lojalitet brukar vara illojalitet, dock är de inte nödvändigtvis varandras rättsliga motsatser. Ifall en handling inte är lojal innebär det således inte att den nödvändigtvis måste vara illojal.

Inom associationsrätten förekommer ofta begreppet lojalitetsplikt. Begreppet har sitt ursprung i lojalitetsprincipen och används främst för att beskriva hur olika parter inom en association skall uppträda, verka för och behandla varandra. Det kan uppstå problem i samband med en rättslig behandling av lojalitetsplikten, i och med att begreppet inte är definierat på ett nyanserat sätt i den svenska lagstiftningen. Även svensk praxis är relativt begränsad inom området. Således kan det uppstå en gråzon där bolagsföreträdare agerar utan fullständig vetskap om vilka förpliktelser som denne måste förhålla sig till. Ytterligare ett problem som kan uppstå för aktiebolag har sin grund i den potentiellt stora spridningen av aktieägare. Ett stort antal aktieägare kan medföra svårigheter för bolagsföreträdarnas arbete eftersom de måste ta hänsyn till samtliga aktieägares intressen. Att ta hänsyn till dessa skilda intressen kan påverka bolaget och dess företrädare på olika sätt, bland annat hur olika beslut ska fattas. I uppsatsen ställs en del ekonomiska ställningstaganden mot varandra i samband med att olika intressen kolliderar. Det förekommer förklaringar av ekonomiska termer och effekter, följt av resonemang om hur en bolagsföreträdare bör förhålla sig till dessa för att upprätthålla sin lojalitetsplikt. Ett brott mot lojalitetsplikten kan medföra skadeståndsanspråk, vilket innebär att en bolagsföreträdare bör vara väldigt mån om att följa aktieägarnas direktiv.

Sammanfattningsvis kan alltså den rättsliga gråzonen av lojalitetsbegreppet påverka hur en bolagsföreträdare väljer att agera under utförandet av sitt uppdrag. I uppsatsen kommer vi att förklara och analysera hur en bolagsföreträdare, genom sina handlingar, förhåller sig till sin lojalitetsplikt gentemot bolagets aktieägare.

## Förkortningar

A a s	Anfört arbete sidan
ABL	Aktiebolagslag (2005:551)
Bolagsföreträdare	Verkställande direktör och Styrelseledamot
CSR	Corporate Social Responsibility
NJA	Nytt Juridiskt Arkiv
Prop.	Proposition
SOU	Statens Offentliga Utredningar
VD	Verkställande Direktör
WACC	Weighted Average Cost of Capital

<b>1. Inledning.....</b>	<b>6</b>
1.1 Problembakgrund.....	6
1.2 Syfte och problemformulering.....	7
1.3 Avgränsningar.....	7
1.4 Metoder .....	7
1.5 Disposition.....	8
<b>2. Aktiebolaget .....</b>	<b>9</b>
2.1 Inledande kommentarer.....	9
2.2 Aktiebolag som juridisk person .....	9
2.3 Bolagsföreträdare.....	10
2.3.1 Bolagsföreträdarnas funktion.....	10
2.3.2 Valprocess.....	10
2.3.3 Arbetsuppgifter och ansvarsområden .....	11
2.3.4 Skadestånd och andra påföljder .....	13
2.4 Bolagets intresse .....	14
2.4.1 Intresseområden .....	14
2.4.2 Corporate Social Responsibility.....	14
2.4.3 Ekonomi.....	15
<b>3. Aktieägarna.....</b>	<b>18</b>
3.1 Inledande kommentarer.....	18
3.2 Aktieägarnas intresse .....	18
3.3 Olika perspektiv.....	19
<b>4. Lojalitet .....</b>	<b>21</b>
4.1 Inledande kommentarer.....	21
4.2 Vad innebär begreppet lojalitet? .....	21
4.2.1 Behandling av begreppet lojalitet.....	21
4.2.2 Illojalitet.....	22
4.3 Vad innebär begreppet lojalitetsplikt?.....	23
4.3.1 Behandling av begreppet lojalitetsplikt .....	23
4.3.2 Att förhålla sig till lojalitetsförpliktelserna.....	24
4.3.3 Hur skall bolagsföreträdarna förhålla sig till olika intressen?.....	25
4.3.4 Likhetsprincipen.....	25
<b>5. Analys.....</b>	<b>28</b>
5.1 Inledande kommentarer.....	28
5.2 Intressekonflikt .....	28

5.3 Att handla som en bolagsföreträdare.....	30
<b>6. Avslutning .....</b>	<b>32</b>
<b>Bilagor .....</b>	<b>33</b>
Bilaga 1 .....	33
<b>Käll- och litteraturförteckning.....</b>	<b>34</b>
Offentligt tryck .....	34
Promemoria .....	34
Propositioner.....	34
Statens offentliga utredningar.....	34
Myndigheter .....	34
Litteratur.....	34
Domstolar.....	35
Högsta domstolen .....	35
Hovrätten.....	35
Internationella källor.....	35
Artiklar.....	36
Övrigt material.....	36

# 1. Inledning

## 1.1 Problembakgrund

Ett aktiebolag består av en hierarki av olika beslutfattande organ med olika befogenheter och behörigheter. Det högsta organet i ett aktiebolag är bolagsstämman, som består av samtliga aktieägare. Under stämman kan aktieägare ta beslut om bolagets angelägenheter tack vare aktieägarnas rösträtt, som erhålls genom aktieinnehavet, 7:1 och 7:8 aktiebolagslagen (2005:551). Under resterande delen av året är det styrelsens och den verkställande direktörens ansvar att sköta verksamheten samt att handla för bolagets räkning, enligt 8:4 och 8:29 ABL.

Det framgår i jävsreglerna 8:23 och 8:34 ABL att en VD, styrelseledamot och ställföreträdare agerar under en så kallad lojalitetsplikt. Med det menas att alla beslut, och allt agerande, skall ske med hänsyn till bolagets intresse, vilket oftast inkluderar ett presumerat vinstsyfte, 3:3 ABL. Liksom det presumerade vinstsyftet skall även ABL:s jävsregler skydda aktieägarnas intressen.<sup>1</sup> Jävsreglerna finns för att skydda aktieägarna mot handlanden av styrelseledamöter, VD eller annan ställföreträdare, som skulle kunna ha andra intressen än aktieägarna. Dessa är förpliktade att agera lojalt gentemot mot aktieägarna. Vid en del situationer kan en handling åsamka bolaget skada och således aktualisera ett skadeståndsanspråk. Skadestånd som en VD, styrelseledamot eller ställföreträdare kan behöva utge regleras i 29 kap. ABL. I 29:1 ABL framgår att:

- *“En stiftare, styrelseledamot eller verkställande direktör som när han eller hon fullgör sitt uppdrag uppsåtligen eller av oaktsamhet skadar bolaget ska ersätta skadan. Detsamma gäller när skadan tillfogas en aktieägare eller någon annan genom överträdelse av denna lag, tillämplig lag om årsredovisning eller bolagsordningen.”*

Uppdraget innefattar åtgärder som är av särskild aktiebolagsrättslig natur och sådana som är att hänföra till förvaltningen av bolagets angelägenheter.<sup>2</sup> Vid tolkning av vad som kan ses som åtgärd kan det dock uppstå problem. Utöver detta, kan problem uppstå även vid tolkningen av begreppet skada.

---

<sup>1</sup> Sandström, *Svensk Aktiebolagsrätt*, sjätte upplagan, s 262.

<sup>2</sup> Samuelsson, Karnov, kommentar till aktiebolagslagen, not 1825.

## 1.2 Syfte och problemformulering

Uppsatsen huvudsakliga syfte är att undersöka och analysera om en bolagsföreträdare, genom att vara passiv, kan bryta sin lojalitetsplikt gentemot bolagets aktieägare. För att uppfylla detta syfte kommer följande problemformulering att besvaras:

- *Kan en styrelseledamot eller verkställande direktör (bolagsföreträdare), genom passivitet, anses bryta lojalitetsplikten genom att inte vidta åtgärder som skulle vara i bolagets, och därmed i aktieägarnas, intressen?*

## 1.3 Avgränsningar

I uppsatsen kommer vi huvudsakligen att avgränsa oss till svensk rätt, men viss hänsyn kommer även tas till annan europeisk rätt och rättsordningars tolkningar av relevanta begrepp. I uppsatsen har vi valt att enbart fokusera på aktiebolag och dem rättsliga förhållanden som kan föreligga inom ett sådant. Vi kommer att beröra olika typer av lojalitetsförpliktelser, men huvudfokus kommer ligga på VD:s och styrelseledamöters lojalitetsplikt gentemot bolagets aktieägare. Vi har valt att varken behandla eventuella ställföreträdare som handlar genom en fullmakt, eller att ta hänsyn till skadeståndsanspråk som inte kan härledas ur ABL, på grund av utrymmesskäl. Av samma skäl kommer inte bolagsföreträdarens eventuella ansvarsförsäkringar att behandlas. Även om ekonomiska resonemang och begrepp behandlas i uppsatsen är frågeställningen renodlat affärsjuridisk. Med hänsyn till detta har vi valt att inte ta hänsyn till metoder och teorier, varken kvalitativa eller kvantitativa, som kan bli aktuella inom det företagsekonomiska vetenskapliga forskningsfältet.

## 1.4 Metoder

Vårt huvudsakliga fokus kommer att vara tillämpning och diskussioner som hänförs till svensk rätt i form av lagar, förarbeten, praxis och doktrin. Eftersom uppsatsen behandlar aktiebolagsrättsliga förhållanden är ABL av särskilt intresse för oss. Även propositioner och lagkommentarer till aktiebolagslagen, såväl aktuell som tidigare lagstiftning, kommer att vara av intresse för oss. I den mån det finns fall som inte har prövats av HD, men en underinstans har fört ett nyanserat och välgrundat resonemang, kommer underinstansens slutsats att användas för att förklara ett rättsläge. För att utöka våra kunskaper om förhållandet mellan

bolagsföreträdare, bolag och aktieägare, kommer vi även att använda oss av juridisk doktrin. Ekonomi och finansiering är av yttersta vikt för bolag, följaktligen kommer även diverse ekonomiska begrepp att behandlas och förklaras. Information om dem ekonomiska begreppen kommer att hittas bland ekonomisk litteratur. Vi har för avsikt att jämföra doktrin genom att ställa olika författares tolkningar mot varandra, för att på så sätt ge en bredare bild av olika uppfattningar.

## **1.5 Disposition**

I 2 kap. redogörs vad ett aktiebolag är, hur det är uppbyggt och vad för arbetsuppgifter och ansvar en bolagsföreträdare åtar sig i samband med sitt uppdrag. Dessutom innehåller kapitlet en utläggning om bolagets egna intressen samt de ekonomiska förutsättningarna som ligger till grund för verksamheten. I 3 kap. återges en beskrivning av bolagets ägare samt deras intressen. För att belysa hur ägarnas intressen kan skilja sig åt, presenteras och behandlas begreppet vinstutveckling och hur det förhåller sig till såväl kortsiktiga som långsiktiga perspektiv. I 4 kap. behandlas begreppet lojalitet. Kapitlet innehåller grundläggande beskrivningar av begreppets innebörd och hur det tillämpas inom aktiebolagsrätten. För att beskriva lojalitetsförhållandet mellan bolagsföreträdare och aktieägare innehåller kapitlet också redogörelser för begrepp såsom, illojalitet, lojalitetsprincipen och likhetsprincipen. Vidare, i 5 kap., genomförs en analys av lojalitetsförhållandet mellan en bolagsföreträdare och aktieägarna samt ifall en underlåtelse att handla kan jämföras med ett aktivt handlande. Avslutningsvis, i uppsatsens 6 kap., presenteras en slutsats med allt det tidigare nämnda i beaktning och vår frågeställning besvaras.



## 2. Aktiebolaget

### 2.1 Inledande kommentarer

Idag är aktiebolaget den mest dominerande bolagsformen i Sverige.<sup>3</sup> Aktiebolagsjättar fungerar som ekonomiska och politiska makthavare världen över och de styrs av fysiska personer.<sup>4</sup> Torsten Sandström skriver att aktiebolag kan beskrivas som “*ett verktyg för organiserat risktagande*”,<sup>5</sup> där nyckeln ligger i den begränsade risk som delägarna åtar sig genom att enbart riskera sitt satsade kapital. För att detta risktagande inte skall kunna utnyttjas hur som helst har lagstiftaren skapat olika spärrar och regler som måste följas.<sup>6</sup> Utöver det som lagstiftaren har lagstadgat, utvecklas praxis kontinuerligt med nya domar och klargöranden. För att öka förståelsen för ovanstående information, och eftersom vi valt att enbart behandla lojalitet som kan föreligga inom ett aktiebolag, är det viktigt att först ha en klar uppfattning av vad ett aktiebolag faktiskt är.

### 2.2 Aktiebolag som juridisk person

Ett aktiebolag skall registreras hos Bolagsverket för att bli en juridisk person, dock måste ett par delsteg genomföras innan registreringen godkänns. I 2 kap. ABL behandlas hur ett aktiebolag skall bildas. I 2:3–4 ABL framgår det bland annat att en stiftelseurkund måste upprättas, aktier måste tecknas av stiftarna vid en aktieteckning, aktierna måste betalas kontant eller med apportegendom och stiftelseurkunden skall undertecknas. När samtliga delsteg är genomförda på ett korrekt sätt godkänner Bolagsverket registreringsansökan.<sup>7</sup> Till skillnad från en del andra bolagsformer är aktiebolag egna skattesubjekt när det kommer till inkomstbeskattning,<sup>8</sup> vilket inte bara medför skatterättsliga skyldigheter utan även en del ekonomiska möjligheter. Ett bolags kapitalstruktur kan anpassas och optimeras för att gynna bolagets ekonomiska ställning, se avsnitt 2.4.3.

---

<sup>3</sup> Sandström, *Svensk Aktiebolagsrätt*, sjätte upplagan, s 57.

<sup>4</sup> A a s 15.

<sup>5</sup> A a s 15.

<sup>6</sup> A a s 15.

<sup>7</sup> A a s 72–77.

<sup>8</sup> Inkomstskattelagen (1999:1229) 5:1–2 IL. Se även Skatteverket, *Handelsbolag, kommanditbolag och europeiska ekonomiska intressegrupperingar*, 2018.

Utöver det som gäller för bolagsföreträdarna enligt lag,<sup>9</sup> är det viktigt att även uppmärksamma företagets bolagsordning. Till skillnad från i ett handelsbolag, där bolagsmännens interna bolagsavtal skapar aktuella riktlinjer för bolaget,<sup>10</sup> finner en bolagsföreträdare för ett aktiebolag riktlinjer i bolagsordningen. Enligt 3:1 ABL måste bolagsordningen ange vissa obligatoriska uppgifter. Utöver dessa kan bolagsordningen även bestå av andra fakultativa bestämmelser, såsom hur bolagsföreträdarna skall agera under utförandet av sitt uppdrag samt hur verksamhetsmålen skall eftersträvas.<sup>11</sup> Exempelvis kan bolagsföreträdarnas uppdrag påverkas av interna arbetsmodeller och normer, se avsnitt 2.4.1.

## 2.3 Bolagsföreträdare

### 2.3.1 Bolagsföreträdarnas funktion

Eftersom bolagets högsta organ, bolagsstämman, inte träffas kontinuerligt under ett verksamhetsår, finns det ett stort behov att andra organ tillhandahåller förvaltningen av bolaget. Det är här som bolagets ledning, som består av samtliga bolagsföreträdare, fyller sin funktion. Det är ledningen som representerar bolaget såväl internt som externt. Därför kan det framstå som att makten över bolaget återfinns hos ledningen, inte minst hos VD:n, som dagligen syns och sköter bolagets löpande verksamhet.<sup>12</sup> Ledningens arbetsuppgifter och åligganden behandlas i 8 kap. ABL. Innan dessa regler skall presenteras är det viktigt att förstå hur en ledning blir tillsatt, för att förstå det hierarkiska förhållandet inom ett aktiebolag.

### 2.3.2 Valprocess

Det framgår i 8:8 ABL att det är bolagsstämman som tillsätter styrelsen, såvida inget annat framgår i bolagsordningen. Därefter kan styrelsen utse en VD, 8:27 ABL. Ifall det är ett publikt aktiebolag måste styrelsen utse en VD, 8:50 ABL. Vid val av styrelseledamot gäller majoritetsval, 7:41 ABL. Samtliga bolagsföreträdare svarar inför bolagsstämman och vid varje årsstämma skall beslut fattas om ansvarsfrihet för det gångna verksamhetsåret, 7:11 ABL. Trots att det är aktieägarna som väljer styrelsen, finns det en del frihetsbegränsningar och regler som aktieägarna måste anpassa valen efter. Dessa begränsningar finns till för att försäkra bolaget,

---

<sup>9</sup> Se avsnitt 2.3 vad som gäller för bolagsföreträdare.

<sup>10</sup> Lag (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag 2:1 st. 1.

<sup>11</sup> Torsten Sandström, *Svensk Aktiebolagsrätt*, sjätte upplagan, s 79–83.

<sup>12</sup> A a s 216.

och alla därtill berörda, att ingen obehörig tillsätts det ansvar som uppdraget som organledamot innebär.<sup>13</sup> Bland dessa regler, hittas bland annat krav på:

- viss bosättnings, 8:9 ABL,
- att styrelseledamot inte är en juridisk person, 8:10 ABL,
- att styrelseledamot inte är underårig eller ha en förvaltare enligt föräldrabalken, 8:11 ABL,
- att styrelseledamot är fri från konkurs och inte har näringsförbud, 8:11 ABL,
- att styrelseledamot eller VD avser att ta del i den verksamhet som ankommer denne, 8:12 och 8:32 ABL.

När en styrelseledamot till- eller avsätts, skall detta anmälas till Bolagsverket som kontrollerar att alla uppgifter stämmer och att inga förbud blir aktuella, 8:43 ABL. Vid tillsättning av en styrelseledamot krävs ett stämmobeslut, 7:41 ABL. För att en styrelseledamots uppdrag ska upphöra krävs antingen att uppdragstiden tar slut, att personen själv avgår eller att personen har tappat stämmans förtroende, 8:13–14 ABL. Publika aktiebolag är specialreglerade och för entledigande av en styrelseledamot krävs då ett stämmobeslut, 7:59 ABL. Vid samtliga situationer krävs en anmälan till Bolagsverket för att åtgärden skall få rättslig verkan.<sup>14</sup> Likt för styrelseledamöter skall anmälan om till- och avsättning av VD anmälas till Bolagsverket, 8:33 ABL.

### **2.3.3 Arbetsuppgifter och ansvarsområden**

Som framgår i avsnitt 2.3.1 sköter ledningen förvaltningen av bolaget. Med förvaltningsansvaret medföljer även en tilldelad beslutanderätt, vilket möjliggör att de kan ta bindande beslut för bolagets räkning. Utöver denna tilldelade beslutanderätt finns det en del områden som, genom lag, har frångåtits stämman och istället direkt överförs till bolagsföreträdarna. Förutom förvaltnings- och beslutanderätten är det viktigt att notera att styrelsen också har en skyldighet att agera för bolagets syfte, enligt både lag och bolagsordning. Därför är inte bara kompetensfördelningen mellan bolagsorganen en fördelning av arbetsuppgifter, utan också en fördelning av förpliktelser att ansvara för bolagets angelägenheter. En styrelseledamot som åsidosätter sin plikt, antingen aktivt eller genom passivitet, kan bli skadeståndsskyldig, se avsnitt 2.3.4. Som framgår i 8:4 ABL har styrelsen

---

<sup>13</sup> Torsten Sandström, *Svensk Aktiebolagsrätt*, sjätte upplagan, s 254–256.

<sup>14</sup> A a s 256–257.

två sakfrågor som skall ägnas särskild uppmärksamhet. Dessa är att se till att bolagets organisation anpassas utefter vad som är lämpligt för den verksamhet som bedrivs och att se till att bolagets ekonomi sköts på ett korrekt sätt. Att sköta ekonomin på ett korrekt sätt innebär att styrelsen tar beslut om större investeringar samt hur olika finansieringsalternativ skall prövas, fränsett alternativ som kräver beslut av stämman.<sup>15</sup>

VD:n har istället hand om den löpande verksamheten. Eftersom det är styrelsen som utser en VD blir denne underställd styrelsen och är normalt skyldig att följa dem av styrelsens angivna riktlinjer och anvisningar, 8:27 ABL. Således har en VD begränsade befogenheter som denne måste förhålla sig till och skulle dessa överskridas sker ett intrång i styrelsens kompetensområde. Däremot finns det en del ansvarsområden som inte tydligt går att fördela mellan dem olika bolagsföreträdarna, utan en avvägning måste göras från fall till fall. Ett exempel är hanteringen av bolagets ekonomi.<sup>16</sup> Ekonomihantering innebär inte bara en skötsel av räkenskaperna utan det kan också innefatta förvaltning och bevakning av företagets medel. Detta kan leda till problem eftersom beslutanderätten om finansieringsalternativ, som ligger hos styrelsen förutom när beslutet skall tas av bolagsstämman, har en stark koppling till likvida medel, som ligger inom VD:s ansvarsområde. Sandström menar att det således finns en del fall där samtliga bolagsföreträdare är verksamma inom samma område.<sup>17</sup> Ett annat exempel på verksamhetsområde som ligger inom hela ledningens ansvar, det vill säga delat mellan alla bolagsföreträdare, är att eventuellt anpassa verksamheten efter nya lagar. Ett aktuellt exempel är i samband med regeringens promemoria avseende ett lagförslag som bland annat berör ränteavdrag för företag.<sup>18</sup> Om lagförslaget röstas igenom skulle bland annat bolagsskatten sjunka med två procentenheter och en begränsning av ränteavdragen skulle införas vilket skulle påverka den kapitalstruktur som är optimal med rådande ränteavdragsregler. Således är det viktigt för bolagsföreträdarna att kontinuerligt bevaka och förbereda sig för såväl yttre som inre faktorer, som gemensamt eller självständigt kan påverka bolaget, oavsett inom vilket område faktorn påverkar bolaget. Anledningen till detta är att de var för sig kan teckna firman, vilket innebär att vid uppkomna skador kan de bli ersättningsskyldiga enligt skadestandsreglerna i 29 kap. ABL.

---

<sup>15</sup> Torsten Sandström, *Svensk Aktiebolagsrätt*, sjätte upplagan, s 222–223.

<sup>16</sup> Jämför 8:4 med 8:29 ABL.

<sup>17</sup> Torsten Sandström, *Svensk Aktiebolagsrätt*, sjätte upplagan, s 234.

<sup>18</sup> Se Fi2017/02752/S1.

### 2.3.4 Skadestånd och andra påföljder

Det framgår i 29:1 ABL att om en bolagsföreträdare åsidosätter sina skyldigheter, handlar illojalt<sup>19</sup> eller på annat sätt åsamkar en skada mot bolaget, aktieägare eller annan person, blir denne skyldig att ersätta skadan. Beroende på sakförhållandena i samband med skadan kan även straff och vite bli aktuellt enligt 30 kap. ABL. Sandström menar dock att det finns fler påföljder än skadestånd, straff och vite. Som exempel tar Sandström upp reglerna kring förtida entledigande av en styrelseledamot. Det är ingen direkt påföljd av ett illojalt handlande, men det fungerar som ett effektivt påtryckningsmedel mot en bolagsföreträdare som inte följer aktieägarnas direktiv eller på annat sätt missköter sig.<sup>20</sup>

För att en skadeståndstalan skall bli aktuell är det väsentligt att visa ett tydligt sakförhållande mellan ansvarssubjektet och den skadelidande.<sup>21</sup> Skadan måste således grundas i ett culpöst agerande av bolagsföreträdaren, som sedan genom ett adekvat orsakssamband resulterar i en skada.<sup>22</sup> Med skada syftar lagstiftaren på rena förmögenhetsskador som tillfogas bolaget, aktieägare eller annan person och som kan mätas till ett exakt värde.<sup>23</sup> Ett exempel på en förmögenhetsskada är förluster i affärsförhållanden som uppkommer vid bolagstransaktioner. Oavsett vilken typ av förmögenhetsskada som uppstår är det viktigt att avgöra om skadan har en direkt eller indirekt koppling till skadehändelsen.<sup>24</sup> Ifall en bolagsföreträdare agerar vårdslöst är risken stor att bolaget skadas direkt genom en förmögenhetsförlust och att en aktieägare skadas indirekt genom ett minskat aktievärde. Frågan som då uppkommer är ifall en aktieägare är berättigad till ersättning enligt reglerna i ABL.<sup>25</sup> Enligt Sandström kan det knappast vara avsikten med skadeståndsreglerna i ABL att en aktieägare skall kunna kräva ersättning för ett minskat aktievärde som beror på en direkt skada bolaget har åsamkats. Anledningen till detta är att en bolagsföreträdare inte skall vara dubbelt ansvariga för en och samma skada.<sup>26</sup> Det finns dock undantag till det nyss nämnda. Enligt praxis kan aktieägare som lidit indirekt skada vara berättigade till ersättning om likhetsprincipen åsidosatts, se NJA 2000 s. 404. I praktiken är dock detta undantag kraftigt begränsat, se avsnitt 4.3.3.

---

<sup>19</sup> Se avsnitt 4.2.1.

<sup>20</sup> Torsten Sandström, *Svensk Aktiebolagsrätt*, sjätte upplagan, s 400.

<sup>21</sup> A a s 401.

<sup>22</sup> Se NJA 1979 s. 157. Se även Torsten Sandström, *Svensk Aktiebolagsrätt*, sjätte upplagan, s 406–408.

<sup>23</sup> Torsten Sandström, *Svensk Aktiebolagsrätt*, sjätte upplagan, s 408–409.

<sup>24</sup> A a s 403 och 413.

<sup>25</sup> A a s 402 och 413.

<sup>26</sup> A a s 413–414.

## 2.4 Bolagets intresse

### 2.4.1 Intresseområden

Ett registrerat aktiebolag är en juridisk person som kan ingå i rättsförhållanden, äga tillgångar och inneha skulder. Detta innebär att det, utöver ägarna<sup>27</sup>, finns andra som är intresserade av att bolaget utvecklas och går framåt. Hur dessa skilda intressen skall värderas av bolaget är omdiskuterat i doktrin och åsikterna skiljer sig åt. Däremot brukar de flesta åsikter på något sätt höra ihop med bolagets vinstsyfte. Om nu bolagets vinstsyfte är av yttersta vikt, innebär det att bolag och dess företrädare inte bör ta hänsyn till andra intressen och andra intressenter? Rolf Skog konstaterar att det finns en del andra intressen som ett bolag måste ta hänsyn till, enligt de lege lata.<sup>28</sup> Två exempel är miljöskydds- och arbetsmiljöområdet, som blivit lagreglerade för att skydda olika intressenter.<sup>29</sup> Trots att det finns lagreglerade krav är det inte ovanligt att bolag går ännu längre för att på ett bättre sätt skydda och värna om olika intressen och för att få en konkurrensfördel mot andra aktörer inom samma marknad.<sup>30</sup> En benämning för denna självreglering är Corporate Social Responsibility.<sup>31</sup>

### 2.4.2 Corporate Social Responsibility

Sandström menar att det, under de senaste årtiondena, har vuxit fram ett mönster av normer om hur ett företag bör agera och drivas.<sup>32</sup> Dessa normer kan anses som moraliska regler. Normerna som växer fram kan få stora konsekvenser för företag, myndigheter, organisationer och deras respektive ledningar, utan att det finns några rättsliga konsekvenser som kan bli aktuella.<sup>33</sup> Ett tydligt exempel är Leif Östling, tidigare ordförande för Svenskt Näringsliv, som lämnade sitt uppdrag efter debatter angående hans skatteplanering och diverse uttalande som inte ansågs acceptabelt från en person i hans roll.<sup>34</sup> För att hinna med i utveckling av nya normer har det därför börjat bli vanligare att företagen har egna interna system som är till för att skydda såväl den inre som den yttre miljön. Hur dessa interna system är upprättade, vad som avses med

---

<sup>27</sup> Se mer under Aktieägarnas intressen, avsnitt 3.2.

<sup>28</sup> Rolf Skog, *Om betydelsen av vinstsyftet i aktiebolagslagen*, SvJT 2015 s 11.

<sup>29</sup> 1:3 Miljöbalken (1998:808). Se även Rolf Skog, *Om betydelsen av vinstsyftet i aktiebolagslagen*, SvJT 2015 s 15-16.

<sup>30</sup> Torsten Sandström, *Svensk Aktiebolagsrätt*, sjätte upplagan, s 274.

<sup>31</sup> A a s 274.

<sup>32</sup> A a s 270.

<sup>33</sup> A a s 271.

<sup>34</sup> Svenskt Näringsliv, *Leif Östling lämnar ordförandeposten i Svenskt Näringsliv*, 22/11-17.

systemen och vilka som skall följa dessa påverkas stort av dem som står bakom värdesättningarna och framförallt i vilket samhälle som bedömningen görs.<sup>35</sup>

Det är dock viktigt att belysa att det ibland kan uppstå affärsmoraliska problem i samband med verksamhetsbeslut. Sandström presenterar *intressentmodellen* som en lösning på dessa problem. Utöver aktieägarna finns det andra intressenter som också har ett intresse i bolagens affärsbeslut. Exempel på intressenter kan vara banker, leverantörer, anställda och kunder. Genom att interagera med varandra utvecklas ett ömsesidigt hänsynstagande och således finner bolaget en form av affärsideal där samtliga parter gynnas. I strävan efter att uppnå detta ideal kan vinstmaximeringen komma att hämmas. Frågan som då uppstår är hur ett företag måste förhålla sig till olika alternativ som kan påverka vinstmaximeringen. På lång sikt drar aktieägare nytta av att bolaget är på god fot med sina intressenter, på vinstmaximeringens bekostnad. Sandström avslutar sitt resonemang med att förklara att modellen inte är applicerbar i alla lägen och menar att vinstsyftet är en oöverträffad riktlinje som alla bolag bör navigera efter.<sup>36</sup> Se vidare om avvägning mellan intressen och vinstsyfte i avsnitt 5.

### 2.4.3 Ekonomi

En viktig bolagsfråga, som är återkommande och väsentlig för alla bolag, är hur ekonomin och finansieringen av bolaget skall planeras och optimeras.<sup>37</sup> Det finns många varianter på hur ett bolag kan finansieras. Exempelvis kan nya aktier emitteras, tillgångar kan avyttras, kapital kan försträckas från långivare och finansiering kan erhållas från den löpande verksamheten.<sup>38</sup> Alla varianter medför olika för- och nackdelar och det går därför inte att fastställa vad som är *bäst*, utan alla metoder måste analyseras utifrån den aktuella situationen. Däremot kan det finnas ett intresse i att inte avyttra anläggningstillgångar, då dessa tillgångar kan ha ett väsentligt värde för bolagets verksamhet. Därför brukar det ofta stå mellan att emittera nya aktier och att ta upp ett lån, om inte den löpande verksamheten kan stå för finansieringen.<sup>39</sup> De olika finansieringssätten kan påverka ett bolag på olika sätt. Finansieringssättens påverkan på bolaget förklarar Ingrid Arnesdotter i sin bok.<sup>40</sup>

---

<sup>35</sup> Torsten Sandström, *Svensk Aktiebolagsrätt*, sjätte upplagan, s 274–275.

<sup>36</sup> A a s 277.

<sup>37</sup> Brealey m.fl., *Fundamentals of Corporate Finance*, sjätte upplagan, s 7.

<sup>38</sup> A a s 406–407.

<sup>39</sup> A a s 7 och 458.

<sup>40</sup> Arnesdotter, *Företaget Eget Kapital - För juristen och ekonomen*, 2015

Arnesdotter menar att för att förstå skillnaden mellan finansieringssättens påverkan på bolaget, är det viktigt att förklara hur dessa påverkar balansräkningen. En balansräkning består av två sidor, en tillgångssida och en sida som består av eget kapital adderat med skulderna.<sup>41</sup> Skulderna brukar kallas för *främmande kapital* eftersom det inte är företagets *eget kapital*. Det egna kapitalet är således inget annat än ett värde av företagets nettoförmögenhet, det vill säga tillgångarna minus det främmande kapital.<sup>42</sup> Det egna kapitalet ökar när det sammanlagda värdet på tillgångarna stiger, utan att skuldsidan samtidigt ökar med samma eller ett högre värde. Detsamma gäller om skulderna minskar, utan att tillgångarna samtidigt minskar med samma eller ett högre värde.<sup>43</sup> Just storleksförhållanden mellan bolagets eget kapital, respektive bolagets främmande kapital, och bolagets tillgångar kan vara viktiga indikatorer på hur företagets ekonomiska situation ser ut. Utifrån dessa storleksförhållanden kan vi få fram två viktiga nyckeltal; *soliditet*, som är förhållandet mellan eget kapital och tillgångarna, samt företagets *skuldsättningsgrad*, som är det främmande kapitalet i relation till tillgångarna.<sup>44</sup>

För att vidare jämföra dem olika finansieringssätten, är det av intresse att belysa hur kostnaden för de olika sätten skiljer sig åt. Kostnaden för det egna kapitalet bestäms av det avkastningskrav som aktieägarna ställer för sitt investerade kapital. Detta krav ger dock ingen garanti på avkastningens storlek, eftersom avkastningsmöjligheterna styrs av resultatet. Ett större resultat lämnar mer utrymme för utdelning, eftersom utdelning bara får göras på överskott.<sup>45</sup> Kostnaden för det främmande kapitalet styrs däremot av den låneränta som fastställs genom ett låneavtal. Det främmande kapitalet skall återbetalas i en avtalad takt, genom en betalningsplan, som bland annat planeras utefter långivarens amorteringskrav. Generellt sett är betalningsplanen helt oberoende av verksamhetens resultat och därför är en stor andel främmande kapital en belastning för bolaget, om bolaget inte kontinuerligt presterar höga resultat. Om amorteringen och räntan är större än bolagets resultat riskerar bolaget att bli oförmöget att betala av sina skulder i rätt tid. Samtidigt innebär en stor andel främmande kapital en möjlighet till en förhållandevis stor utdelning, under förutsättning att resultatet överstiger amorteringen inklusive räntan på det främmande kapitalet. Denna effekt kallas för utväxlingseffekten.<sup>46</sup>

---

<sup>41</sup> Ingrid Arnesdotter, Företagets Eget Kapital - För juristen och ekonomen, 2015, s 89.

<sup>42</sup> A a s 91, 105-106.

<sup>43</sup> A a s 92.

<sup>44</sup> A a s 90.

<sup>45</sup> A a s 88-89.

<sup>46</sup> Ingrid Arnesdotter, Företaget Eget Kapital - För juristen och ekonomen, 2015, s 89.



Kostnaden för det främmande kapitalet brukar oftast vara lägre än för det egna kapitalet eftersom en långgivare ofta kräver en lägre ersättning för den risk som denne tar, relativt till investerande aktieägare. Aktieägarnas krav på högre avkastning har sin grund i att respektive fordringar prioriteras olika i samband med en eventuell konkurs. Långgivarens rätt att återfå det försträckta kapitalet prioriteras framför aktieägarens rätt till avkastning.<sup>47</sup> Utöver att det främmande kapitalet medför en lägre finansieringskostnad, möjliggör räntan på främmande kapital en skattebesparing uppgående till värdet på den avdragsgilla kostnaden, se bilaga.<sup>48</sup> Formeln som framgår i bilagan används för att beräkna *Weighted Average Cost of Capital*, även kallad WACC. Formeln kan användas för att beräkna hur mycket ett företag betalar för sitt kapital samt för att få fram ett företagsvärde, med hjälp av en kassaflödesvärdering.<sup>49</sup> En förutsättning för att få ett maximerat företagsvärde enligt denna beräkningsmodell är att kapitalstrukturen är optimerad. Genom att ändra värdemultiplarna<sup>50</sup> ändras således slutvärdet, vilket innebär att kännedom om dem olika värdemultiplarna är av yttersta vikt för bolagets aktieägare, företrädare och eventuella framtida investerare. Därför är det av intresse att beräkna och optimera kapitalstrukturen eftersom att bolagsvärdet, och således även aktieägarnas investeringar, ökar samtidigt som företagets snittkostnad för kapital sjunker.<sup>51</sup>

---

<sup>47</sup> A a s 89–90.

<sup>48</sup> Se bilaga 1.

<sup>49</sup> Robert Sevenius, *Företagsförvärv*, andra upplagan s. 229–233.

<sup>50</sup> A a s 234. I detta fall jämförs förhållandet mellan skulder och eget kapital.

<sup>51</sup> A a s 229–233.

## 3. Aktieägarna

### 3.1 Inledande kommentarer

Oavsett om det rör sig om ett publikt eller privat aktiebolag finns det aktiebrev utfärdade. Aktierna representerar ägarandelar som bolaget ger ut i utbyte mot kapital, 1:4–6 ABL. Kapitalet kan antingen bestå av pengar eller apportegendom från investerarna, 2:5–6 och 2:18–19 ABL. Ägarandelar kan ägas av såväl fysiska som juridiska personer, 2:1 ABL. Aktieinnehavet ger samtliga aktieägare rösträtt under bolagsstämman och en rätt till utdelning, 4:1 ABL. Trots att alla aktier ger såväl rösträtt som rätt till utdelning kan det finnas olika typer av aktier vars rättigheter skiljer sig från varandra, se avsnitt 4.3.3. Oavsett hur stor ägarandel en aktieägare innehar, går det att anta att samtliga ägare har ett intresse av att erhålla någon form av avkastning på sitt satsade kapital. Det framgår i 3:3 ABL att bolaget har ett presumerat vinstsyfte, såvida inget annat framgår ur bolagsordningen. En fråga som däremot lämnas obesvarad är huruvida vinstsyftet är aktieägarnas absoluta intresse, eller om det kan finnas andra konkurrerande aktieägarintressen.

### 3.2 Aktieägarnas intresse

Jessica Östberg påstår att i svensk rätt är den härskande uppfattningen att begreppet *bolagets intresse* inte utgör något annat än aktieägarnas gemensamma intresse,<sup>52</sup> vilket stöds av Förtroendekommissionen.<sup>53</sup> Förtroendekommissionen belyser det potentiella problemet med att det kan finnas olika intressen och förklarar att styrelsen skall “*sammanväga dessa olika intressen till en samlad handlingslinje, som i rimlig grad tillgodoser alla aktieägares intressen.*”<sup>54</sup> Problematiken som Östberg reflekterar över är hur deras gemensamma intresse skall definieras och framförallt avgöras. Eftersom det finns företag som har relativt stor spridning av ägandeskapet är det nästintill omöjligt att försöka utröna vad som är aktieägarnas verkliga och gemensamma vilja. I praktiken skulle det aldrig fungera att tillfråga alla aktieägare om deras åsikter i varje fråga. Skulle det ändå genomföras hade det varit väldigt svårt, om inte

---

<sup>52</sup> Se Jessica Östberg, *Styrelseledamöters lojalitetsplikt - Särskilt om förbudet att utnyttja affärsmöjligheter*, 2016, s 67.

<sup>53</sup> SOU 2004:47 s 204

<sup>54</sup> SOU 2004:47 s 206

omöjligt, att sammanväga dessa till en samlad linje.<sup>55</sup> Som ett exempel på ovanstående problem anger Östberg ett scenario där aktieägarna består av riskkapitalister och företagsgrundare. Riskkapitalister har som intresse att på kortast möjliga tid få en stor avkastning som möjligt på investerat kapital, medan företagsgrundare ser en möjlighet att etablera ett bolag och förädla sina produkter mer långsiktigt.<sup>56</sup>

### 3.3 Olika perspektiv

Just lång- och kortsiktiga investeringar är ett investerarperspektiv Östberg diskuterar, där hon använder vinstutvecklingen som ett konkret exempel. Trots att alla aktieägare kan vara överens om att vinsten är det mest relevanta med investeringen, kan aktieägarnas åsikter skilja sig åt angående när vinsten skall uppkomma och till vilken storlek den ska uppgå. Detta leder till frågan om vilket perspektiv som skall anläggas på bolagets vinstsyfte. Skall bolaget eftersträva kortsiktiga eller långsiktiga resultat? Detta kan få betydelse för hur bolagsföreträdarna väljer att agera när de planerar inför framtiden. Ur ett kortsiktigt perspektiv kan det vara oförenligt med vinstsyftet att exempelvis investera i nya, finansieringskrävande anläggningstillgångar, medan detta kan vara en absolut nödvändighet sett ur ett långsiktigt perspektiv. Utgångspunkten bör vara att aktiebolag har en obegränsad livslängd och således bör det långsiktiga perspektivet eftersträvas, såvida inget annat framgår ur bolagsordningen.<sup>57</sup>

Problem kan uppstå vid fastställandet av vad som skall anses som just långsiktigt samt hur olika långsiktiga intressen skall prioriteras. Östberg drar slutsatsen att det är omöjligt att göra ett generellt antagande om vad ett långsiktigt perspektiv faktiskt innebär. Alltför många variabler är avgörande och hon menar att ansvaret istället bör ligga på bolagsföreträdarna att *“i varje enskilt fall göra en affärsmässig bedömning av vad som ligger i aktieägarnas gemensamma intresse.”*<sup>58</sup> Hon fortsätter med att nämna att en bolagsföreträdare har stor frihet i förvaltningen av ett bolag och kan nästintill enbart ådra sig personligt ansvar om ett ärende inte beretts på tillfredsställande sätt eller om brott mot lojalitetsplikten föreligger. Att ha ett långsiktigt perspektiv på verksamheten fungerar således mer som en ledstjärna för

---

<sup>55</sup> Jessica Östberg, *Styrelseledamöters lojalitetsplikt - Särskilt om förbudet att utnyttja affärsmöjligheter*, 2016, s 67–68.

<sup>56</sup> A a s 68.

<sup>57</sup> SOU 1971:15 s 315, se även Östberg A a s 68–69.

<sup>58</sup> Östberg A a s 69.

bolagsföreträdarna inom ramen av förvaltningen av bolaget. Skulle aktieägarna vara missnöjda med förvaltningen kan styrelsen avsättas för att sedan tillsättas med nya ledamöter,<sup>59</sup> se avsnitt 2.3.2.

---

<sup>59</sup> Jessica Östberg, *Styrelseledamöters lojalitetsplikt - Särskilt om förbudet att utnyttja affärsmöjligheter*, 2016, s 69–70.

## 4. Lojalitet

### 4.1 Inledande kommentarer

Det är viktigt att vara medveten om dem skillnader som existerar mellan den juridiska och språkliga världen. Som framställs nedanför är det möjligt att definiera begreppet *lojal* på olika sätt och dess innebörd kan variera beroende på sammanhanget. Det faktum att begreppets innebörd varierar, medför att det kan finnas skyldigheter och ansvar som inte nödvändigtvis framkommer i lagtext. I och med att rättstillämpningen skall vara förutsebar kan det därför framstå som olämpligt att ingen entydig definition av ett vedertaget begrepp finns.

### 4.2 Vad innebär begreppet lojalitet?

#### 4.2.1 Behandling av begreppet lojalitet

Problem som kan uppstå vid diskussioner om *lojalitetsplikt* och dess juridiska innebörd har sin grund i att begreppet *lojalitet* är svårdefinierat. Därför är det nödvändigt att först klargöra innebörden, och användandet, av begreppet lojalitet i den svenska rättsordningen. Sacharias Votinius ställer sig kritisk mot behandlingen av begreppet lojalitet och menar att begreppet inte diskuteras särskilt ofta, eller utförligt nog, i den svenska rättsordningen, trots att lojalitetsprincipens omsorgsskyldighet är en grundläggande princip bakom alla kontraktuella relationer. Han skriver i sin akademiska avhandling att det saknas en allmän grundsats om lojalitet eller ömsesidighet i svensk rätt och jämför denna avsaknad med avsaknaden av en särskild rättsregel för löftesprincipen.<sup>60</sup>

Votinius fortsätter med att förklara att inte heller svensk rättspraxis är entydigt på området. Här ställs två principer mot varandra, löftesprincipen och principen om den kommutativa rättvisans krav på lojalitet. Han menar att det saknas en förutsebarhet om vilken princip som skall betraktas som huvudregel respektive undantag och skriver att: "*I snarlika fall har ömsom den ena, ömsom den andra principen tillmätts störst betydelse.*"<sup>61</sup> Som exempel hänvisar Votinius

---

<sup>60</sup> Sacharias Votinius, *Varandra som vänner och fiender - En idékritisk undersökning om kontraktet och dess grund*, 2004, s 229.

<sup>61</sup> A a s 230.

till Järnsida-målet<sup>62</sup>, där han menar att domstolen har argumenterat för användandet av en princip, men sedermera applicerat den andra.<sup>63</sup>

Begreppet behandlas också av Östberg,<sup>64</sup> som använder Nationalencyklopedins definition: “[någon] som alltid står på ngn:s sida och är beredd att hjälpa till”. Nationalencyklopedin beskriver även begreppet med exemplet: “trofasthet mot överordnad”.<sup>65</sup> Denna beskrivning förklarar förhållandet mellan personer som har olika sociala status, såsom en arbetstagarare gentemot arbetsgivare. Vidare hänvisar Östberg till Erik Nerep och Per Samuelsson, som har definierat begreppet enligt följande:

- “Ett lojalt handlande är nämligen det som uppfyller förekommande rättsliga och moraliska förpliktelser gentemot andra, med en särskild betoning av ett avhållande från svek.”<sup>66</sup>

Vi kan således konstatera att begreppet lojalitet, i sig, är definierbart. Att sedan applicera det på faktiska omständigheter, är desto svårare. För att underlätta appliceringen av begreppet kan det finnas ett intresse i att jämföra det med dess motsats, nämligen begreppet *illojalitet*.

#### 4.2.2 Illojalitet

I många avseenden betecknas motsatsen till lojalitet som illojalitet. Vid en rättslig tolkning av begreppet är det viktigt att uppmärksamma huruvida en handling måste klassas som lojal eller illojal, eller om det kan finnas en gråzon däremellan.<sup>67</sup> Ett illojalt handlande brukar föreligga om det, direkt eller indirekt, finns ett uppsåt att skada en motpart. Jori Munukka menar att även om det vore logiskt att det som inte är lojalt måste vara illojalt, är språket inte så fritt att en dubbel negation kan föreligga. Således går det att fastställa att en tvådelning mellan lojalitet och illojalitet inte föreligger i det traditionella svenska begreppsbruket och att det därför finns ett intresse av att se hur gränsdragningen dras i andra rättsstater.<sup>68</sup> I UNIDROIT *Principles of*

---

<sup>62</sup> Se NJA 1985, s 178.

<sup>63</sup> Sacharias Votinius, *Varandra som vänner och fiender - En idékritisk undersökning om kontraktet och dess grund*, 2004, s 233.

<sup>64</sup> Jessica Östberg, *Styrelseledamöters lojalitetsplikt - Särskilt om förbudet att utnyttja affärsmöjligheter*, 2016, s 61.

<sup>65</sup> Se Nationalencyklopedin under begreppet lojal.

<sup>66</sup> Erik Nerep och Per Samuelsson, *Aktiebolagslagen: en lagkommentar*, kapitel 1–10 s 623.

<sup>67</sup> Jori Munukka, *Kontraktuell Lojalitetsplikt*, 2007, s 81.

<sup>68</sup> A a s 80.

*International Commercial Contracts* används begreppen *good faith* respektive *bad faith*, och ger intrycket att det finns en skarp skiljelinje där antingen det ena eller det andra föreligger.<sup>69</sup> Skall en applicering av skiljelinjen och tolkningen göras i Sverige, finner Munukka att termen illojal är “*mindre lyckad som beteckning för den lägsta lojalitetsstandard som parterna inte får underskrida.*”<sup>70</sup> Föregående resonemang är viktigt att beakta, då det skulle kunna innebära att ett brott mot lojalitetsplikten inte behöver innefatta ett illojalt handlande.<sup>71</sup>

### 4.3 Vad innebär begreppet lojalitetsplikt?

#### 4.3.1 Behandling av begreppet lojalitetsplikt

Begreppet *lojalitetsplikt* har sin grund i lojalitetsprincipen. Principen handlar om hur parter skall förhålla sig till varandras intressen och att de därigenom förpliktar sig att värna om dessa.<sup>72</sup> Munukka skriver om begreppet och jämför det med begreppet *solidaritet*. Båda begreppen handlar om trohet, men skillnaden ligger i hur denna trohet är riktad. Munukka menar att lojalitet är något som utövas mot någon och solidaritet är något som utövas med någon.<sup>73</sup> Likt begreppet lojalitet, kan även begreppet lojalitetsplikt definieras på olika sätt i samband med olika situationer. Det kan betyda att parter skall uppföra sig med omsorg och trohet mot respektive motpart i en kontraktuell situation, men också att en bolagsföreträdare skall agera lojalt mot ett bolag och dess aktieägare.<sup>74</sup>

Precis som Votinius,<sup>75</sup> förklarar Munukka att lojalitetsplikten saknar en specifik plats i det svenska rättssystemet eftersom varken placeringen eller begreppsanvändningen är vedertagen i svensk rätt. Munukka konstaterar att det saknas en enhällig uppfattning om vad som skall hänföras till lojalitetsplikten.<sup>76</sup> Problemet med att det inte finns en entydig rättstillämpning är att det kan uppstå frågor om när lojalitetskrav kan anses föreligga och i vilken omfattning, varvid han nämner avtalsrätten som ett tydligt exempel.<sup>77</sup> Om lojalitetskrav mellan avtalsparter skall existera måste det rimligtvis föras in i avtalet, vilket kan kännas överflödigt då vi har

---

<sup>69</sup> Art. 2.1.15. UNIDROIT *Principles of International Commercial Contracts*.

<sup>70</sup> Jori Munukka, *Kontraktuell Lojalitetsplikt*, 2007, s 82.

<sup>71</sup> Jessica Östberg, *Styrelseledamöters lojalitetsplikt - Särskilt om förbudet att utnyttja affärsmöjligheter*, 2016, s 61.

<sup>72</sup> Jori Munukka, *Lojalitetsplikten som rättsprincip*, SvJT 2010 s 837 och 844.

<sup>73</sup> Jori Munukka, *Kontraktuell Lojalitetsplikt*, 2007, s 76–77.

<sup>74</sup> A a s 79–80.

<sup>75</sup> Se avsnitt 4.2.1.

<sup>76</sup> Jori Munukka, *Kontraktuell Lojalitetsplikt*, 2007, s 15.

<sup>77</sup> A a s 74.

rättsmedel till buds som hjälper parter vid avtalstvist och tolkning. Munukka anser att det däremot är det vanligt, både i svensk och utländsk rätt, att det finns en skyldighet att tolka avtalet i ljuset av den obligationsrättsliga lojalitetsplikten.<sup>78</sup> Det innebär att lojalitetsplikten existerar som en bakomliggande princip, vilket kan begränsa avtals- och dispositionsfriheten utan att parterna är medvetna om i vilken mån.<sup>79</sup> Munukka nämner däremot att det finns vissa kärnområden inom lojalitetsplikten som en del författare vill särskilja från varandra.<sup>80</sup>

Östberg menar att lojalitetsplikten kan delas upp för att förtydliga och särskilja de olika förpliktelse typerna som kan härledas ur begreppet. Enligt Östberg brukar begreppet lojalitetsplikt beskrivas "*som en plikt att iaktta motpartens intressen.*"<sup>81</sup> För att beskriva förhållandet mellan aktieägare och bolagsföreträdare använder sig Östberg istället av ett annat begrepp, nämligen *lojalitetsförpliktelser*. Hon menar att begreppet kan användas för att särskilja vissa förpliktelse typer, såsom *lydnadsplikt*, från den brett täckande lojalitetsplikten. Dessa förpliktelse typer kan bättre beskriva och förklara förhållandet mellan aktieägare och bolagsföreträdare.<sup>82</sup> Lydnadsplikten innebär att uppdragstagare har en skyldighet att följa anvisningar från sin huvudman.<sup>83</sup> En bolagsföreträdare har således en skyldighet att förhålla sig till dem lojalitetsförpliktelser som uppkommer i samband med att denne åtar sig sitt uppdrag, i och med det hierarkiska förhållandet<sup>84</sup> som finns i ett aktiebolag.

#### 4.3.2 Att förhålla sig till lojalitetsförpliktelserna

Sandström skriver att allmänna regler om omsorgs- och vårdnadsplikt är av särskilt intresse vid bedömningen av bolagsföreträdarens förpliktelser eftersom reglerna berör samtliga bolagsföreträdare och bolag, oavsett verksamhetsområde. En del av de allmänna reglerna om omsorgs- och vårdnadsplikt har sin grund i *uppdragets affärsmässiga karaktär*. Begreppet brukar generellt innebära att en prestation utförs i utbyte mot betalning. Eftersom en bolagsföreträdare får ersättning för utförandet av sitt uppdrag, är det rimligt att anta att det finns ett bakomliggande affärsmässigt syfte för bolaget vilket direkt eller indirekt bör påverka

---

<sup>78</sup> Jori Munukka, *Kontraktuell Lojalitetsplikt*, 2007, s 74.

<sup>79</sup> A a s 71.

<sup>80</sup> A a s 15.

<sup>81</sup> Jessica Östberg, *Styrelseledamöters lojalitetsplikt - Särskilt om förbudet att utnyttja affärsmöjligheter*, 2016, s 61–62.

<sup>82</sup> A a s 62–63.

<sup>83</sup> A a s 63.

<sup>84</sup> Se avsnitt 2.3.



bolagets lönsamhet och vinst. Ovanstående utgångsläge påverkar alltså hur anställda och uppdragstagare skall agera inom ramen av sina respektive uppdrag. Sandström definierar detta agerande på följande sätt: “*Alla handlingar- eller underlåtenhet att agera - som inte motiveras av bolagets lönsamhetsintresse är med andra ord förbjudna.*”<sup>85</sup> Lönsamhetsintresset är således ett av bolagets intressen, om inte rentav det främsta, som en arbets- och uppdragstagare skall ta hänsyn till.<sup>86</sup>

### 4.3.3 Hur skall bolagsföreträdarna förhålla sig till olika intressen?

En fråga som kan uppkomma, vid bedömandet av en bolagsföreträdarens handlingar under sitt uppdrag, är om vinstsyftet verkligen alltid är för bolagets bästa, eller om det kan finnas några andra aspekter eller intressen att ta hänsyn till.<sup>87</sup> Bakom ett bolag finns aktieägarna och frågan borde egentligen vara vad som ligger i *aktieägarnas intresse*, inte bara *bolagets intresse*. Som tidigare har belysts, har bolagsföreträdarna lojalitetsförpliktelser gentemot bolaget. Det är viktigt att bolagsföreträdarna kontinuerligt jobbar utefter vad som ligger i bolagets intresse, vilket enligt Östberg alltså är aktieägarnas intresse.<sup>88</sup> Problematik kan dock uppstå när aktieägarnas intressen skiljer sig från varandra och bolagsföreträdarna måste göra en avvägning hur de skall förhålla sig till skilda intressen. Ett tydligt exempel kan vara när bolagsstämman skall ta ett beslut och 51 % av aktieägarna röstar för beslutet samtidigt som 49 % röstar emot. Beslutet har röstats igenom men inte med stora marginaler. Trots att beslutet stöts av en majoritet är inte minoriteten helt maktlös. För att skydda minoritetsägare finns det skyddsregler i ABL som hindrar majoritetsägare att kunna besluta om vad som helst som kan vara till nackdel för resterande aktieägare. Dessa skyddsregler är en del av *likhetsprincipen*, som är en allmän associationsrättslig grundsats.

### 4.3.4 Likhetsprincipen

Likhetsprincipen innebär att alla aktier har lika rätt i bolaget, 4:1 ABL. Det finns dock lagreglerade undantag från principen och olikbehandling av aktier är tillåtet under vissa omständigheter. Dessa omständigheter finns reglerade i 4:2–5 ABL. Olikbehandlingen grundas

---

<sup>85</sup> Torsten Sandström, *Svensk Aktiebolagsrätt*, sjätte upplagan, s 261.

<sup>86</sup> A a s 261.

<sup>87</sup> Se avsnitt 2.4.

<sup>88</sup> Se avsnitt 3.1.

i vissa rättighetsskillnader mellan olika aktieslag och kan bland annat medföra olika rösträtt samt olika rätt till utdelning. Skillnaderna mellan olika aktieslag måste skrivas in i bolagsordningen för att få rättslig verkan. Utöver de lagreglerade undantagen har också ytterligare undantag skapats genom praxis, se till exempel NJA 1989 s 751 och Svea Hovrätt mål nr T 6909-14.<sup>89</sup> Det är omdiskuterat i doktrin huruvida principen tar sikte på rättsförhållandet mellan aktieägarna eller aktierna.<sup>90</sup> Östberg skriver: *“En företrädd uppfattning är att likhetsprincipen endast tar sikte på förhållandet mellan aktierna, eftersom aktiebolaget ... är en kapitalassociation.”*<sup>91</sup> Hon konstaterar att om alla aktier likställs med varandra enligt denna definition, innebär principen en form av matematisk rättvisa eftersom alla aktier skall ha samma rättigheter och skyldigheter gentemot bolaget, med bortseende från tidigare nämnda undantag. En annan uppfattning är att likhetsprincipen tar ställning till förhållandet mellan såväl aktieägarna som aktierna.<sup>92</sup> Frågan blir således huruvida en bolagsföreträdare kan tvingas anpassa sitt agerande för att uppfylla sina lojalitetsförpliktelser gentemot minoritetsägarna.

Bolagsföreträdarna får inte företa en rättshandling, och bolagsstämman får inte fatta ett beslut, som är ägnat att ge en otillbörlig fördel åt en aktieägare eller någon annan till nackdel för bolaget eller någon annan aktieägare, 8:41 ABL och 7:47 ABL. Det betyder således att bolagsföreträdarna är skyldiga att visa lojalitet även mot minoritetsägarna under utförandet av sitt uppdrag. I lagkommentarer till 7:47 ABL skriver dock Per Samuelsson att det är omdiskuterat huruvida alla olikbehandlingar verkligen är otillbörliga eller inte.<sup>93</sup> Samuelsson hänvisar till prop. 1973:93 s. 137 där det framgår att:

- *“En åtgärd som är i bolagets intresse och som framstår som företagsekonomiskt riktig eller försvarlig kan inte betecknas som otillbörlig, även om åtgärden innebär en avvikelse från likställighetsprincipen.”*<sup>94</sup>

---

<sup>89</sup> I fallet från hovrätten förde tingsrätten ett utförligt resonemang avseende innebörden av likhetsprincipen och begreppet sakliga skäl. Domstolen konstaterade att ifall kändes lyckades visa att ett beslut åsidosatte kändes rätt enligt likhetsprincipen, övergick bevisbördan till svarande som måste visa att det förelåg sakliga skäl till en olikbehandling.

<sup>90</sup> Jessica Östberg, *Styrelseledamöters lojalitetsplikt - Särskilt om förbudet att utnyttja affärsmöjligheter*, 2016, s 234.

<sup>91</sup> A a s 234.

<sup>92</sup> A a s 235.

<sup>93</sup> Per Samuelsson, Karnov, kommentar till aktiebolagslagen, not 467.

<sup>94</sup> Prop. 1973:93 s 137. Notera att *likhetsprincipen* hänvisades till som *likställighetsprincipen* i propositionen. Jämför prop. 1973:93 s 137 med prop. 2004/05:178 s 247.

I praktiken innebär detta alltså att bolagsföreträdare kan avvika från likhetsprincipen i vissa avseenden, trots att varje enskild aktieägare besitter skyddande rättigheter som tillkommit denne genom aktieinnehavet.<sup>95</sup>

---

<sup>95</sup> Jessica Östberg, *Styrelseledamöters lojalitetsplikt - Särskilt om förbudet att utnyttja affärsmöjligheter*, 2016, s 237.

## 5. Analys

### 5.1 Inledande kommentarer

Uppsatsens genomgående huvudfokus har legat på förhållandet mellan bolagsföreträdare och aktieägare. En bolagsföreträdarens lojalitetsplikt gentemot aktieägarna har varit av särskilt intresse eftersom en entydig och allmän definition av lojalitetsplikten inte återfinns i varken lagtext, praxis, förarbeten eller doktrin. I uppsatsen har vi uppmärksammat att samtliga bolagsföreträdare har likställiga åtaganden och ansvar samt att deras respektive tillsättningsprocess skiljer sig åt. Samtliga bolagsföreträdare behandlas dock likvärdigt bland aktiebolagslagens skadeståndsregler och de svarar alla inför bolagsstämman. Vi har också redogjort för flertalet parametrar och omständigheter som är relevanta att förhålla sig till i samband med diskussioner om lojalitetsförpliktelser. Vi har bland annat berört den aktiebolagsrättsliga hierarkin och förhållandet mellan bolagsorganen, hur de lojalitetskrav som ställs på bolagsföreträdarna påverkar deras arbete samt vilka rekvisit som måste uppfyllas i samband med skadeståndsanspråk. Med det nu redogjorda i beaktning har vi kommit fram till uppsatsens analys, som ligger till grund för vår huvudsakliga frågeställning: *Kan en bolagsföreträdare, genom passivitet, anses bryta lojalitetsplikten genom att inte vidta åtgärder som skulle vara i bolagets, och därmed i aktieägarnas, intressen?*

Nedan följer en närmare analys av bolagsföreträdarens lojalitetsförpliktelser samt av andra områden som vi vill diskutera innan en slutsats kan dras och vår frågeställning kan besvaras. Inledningsvis kommer en analyserande jämförelse av bolagets och aktieägarnas intressen att genomföras. Denna jämförelse kommer ligga till grund för vår tolkning av lojalitetskraven och hur bolagsföreträdarna bör handla för att upprätthålla sina lojalitetsförpliktelser.

### 5.2 Intressekonflikt

Som Munukka konstaterar finns det en stor likhet mellan lojalitet och solidaritet, se avsnitt 4.3.1. Båda begreppen handlar om trohet, men den väsentliga skillnaden som separerar de två är hur denna trohet förhåller sig mellan parterna. Solidaritet är ömsesidigt och utövas med någon, medan lojalitet är enkelriktat och utövas mot någon. Eftersom lojalitetsplikten är ensidigt riktad är det väldigt viktigt att veta vem den ska vara riktad mot för att kunna definiera den. Som framgår i uppsatsen står bolagsföreträdarna ansvariga inför bolagsstämman. Detta

innebär rimligen att lojaliteten utövas mot bolagsstämman och därigenom mot aktieägarna och deras intressen. Med ovanstående antaganden i beaktning, anser vi också att det går att anta att bolagsstämman representerar aktieägarnas gemensamma intressen, eftersom samtliga aktieägare äger rätt att yttra sig. Med tanke på att bolagsstämman är bolagets högsta organ kan det vara rimligt att anta att övriga bolagsorgan har samma intresse som stämman.

Utöver aktieägarnas intressen kan även bolaget ha intressen. Dessa intressen kan härledas från aktörer såsom anställda, leverantörer, kunder eller andra personer som har med bolaget att göra. Som Sandström konstaterar gynnas bolaget som helhet av en bra relation till dessa intressenter trots att de inte har någon beslutsmakt inom bolaget. Ett område som påverkar bolagets anseende, och som tidigare har uppmärksammats i uppsatsen, är bolagets samhällsansvar, se avsnitt 2.4.2. Ansvar skulle potentiellt kunna skapa en konflikt med aktieägarnas intressen, eftersom en prioritering av samhällsansvaret kan hämma vinstgenereringen. Bolagsföreträdarna måste således överväga alternativa handlingar och avgöra vilken eller vilka som är bäst för bolaget när ett beslut kan påverka årets resultat negativt men eventuellt påverka framtida resultat positivt. Således uppstår frågan om det kan finnas några allmänna riktlinjer angående olika investeringsalternativ. Räcker det att en investering kan förbättra resultatet eller måste det vara sannolikt att investeringen förbättrar resultatet? Det är också relevant att beakta vilket perspektiv som skall tillämpas, kortsiktigt eller långsiktigt. Som framställts i avsnitt 3.3, anser Östberg att det är nästintill omöjligt att fastställa ett tidsspänn för vad som är ett långsiktigt vinstsyfte. Istället för ett generellt tidsspänn måste det rimligtvis vara bolagsföreträdarnas uppgift att, vid varje enskilt fall, avgöra ifall beslutet kommer att tillgodose aktieägarna intressen, oavsett tidsperspektiv. Således förlitar sig aktieägarna på bolagsföreträdarnas kompetens som beslutsfattare. Vi anser däremot att det inte behöver vara hela sanningen och att Östbergs uppfattning eventuellt skulle behövas utvidgas. Anledningen till vårt påstående är som följer:

Att enbart förlita sig på bolagsföreträdarnas kompetens, och att dessa tar rätt beslut, kan resultera i komplikationer. Bolagsföreträdarna och aktieägarna kan nämligen ha olika uppfattningar om vad som faktiskt är i aktieägarnas intresse. Om aktieägarna anser att bolagsföreträdarnas handlingar inte utförts i ägarnas intresse kan det ändå bli svårt att bevisa att lojalitetsplikten är bruten, så länge företrädarna kan visa att dem var i god tro i sitt handlande. Aktieägarna skulle kunna uppmärksamma att bolagsföreträdarna, direkt eller indirekt, har blivit förtroendevalda av bolagsstämman och för att bevara detta förtroende har

bolagsföreträdarna ett krav på sig att kontinuerligt och lojalt verka för aktieägarnas bästa, annars kan förtroendet gå förlorat. Ett förlorat förtroende innebär dock inte nödvändigtvis att lojalitetsplikten har brutits. En bolagsföreträdare som handlat i tron om att det var för aktieägarnas bästa borde rimligtvis inte anses ha brutit sin lojalitetsplikt, även om en skada skulle uppkomma vid ett senare skede till följd av handlingen, i och med att avsikten med handlingen inte var att skada eller missgynna aktieägarna. Vad som däremot lämnas relativt obesvarat är ifall passivitet, alltså en underlåtenhet att handla, kan anses bryta lojalitetsplikten.

### **5.3 Att handla som en bolagsföreträdare**

För att skadestandsreglerna i ABL skall kunna tillämpas, måste en bolagsföreträdare orsaka en skada i samband med fullgörandet av sitt uppdrag. Skadan skall kunna mätas till ett exakt värde eftersom syftet med reglerna är att aktieägarna och bolaget skall hamna i samma ekonomiska ställning som om skadan aldrig ägt rum, se avsnitt 2.3.3. Som tidigare nämnts är det oklart vad som gäller ifall en bolagsföreträdare underlåter att handla, vilket i sin tur leder till en utebliven värdeökning för aktieägarna. Rent praktiskt kan det vara väldigt svårt att bevisa att en bolagsföreträdare aktivt valt att förbli passiv samt att passiviteten lett till en utebliven värdeökning. Att sedan bevisa att en bolagsföreträdare borde ha insett att en faktisk handling hade lett till ekonomisk vinning för aktieägarna är nästintill omöjligt, förutom när tydliga fakta går att presentera. Ett exempel på när tydlig fakta kan presenteras är vid en undersökning av bolagets kapitalstruktur. En optimal kapitalstruktur kan öka bolagsvärdet, vilket skulle innebära att aktievärdet ökar, se avsnitt 2.4.3.

Därför går det att argumentera för att en bolagsföreträdare inte agerar lojalt mot aktieägarna om denne inte gör sitt yttersta för att bolaget ska uppnå den optimala kapitalstrukturen. Det leder i sin tur till en konflikt om huruvida matematiska formler skall väga tyngre än en bolagsföreträdares kunskaper och analytiska förmåga, vid avgörandet om lojalitetsplikten är bruten eller inte. Det borde gå att anta att bolagsföreträdarna, speciellt de som ansvarar för bolagets finansiella aspekter, är medvetna om de grundläggande kunskaperna som framkommer i avsnitt 2.4.3. Därför måste det rimligtvis vara ett aktivt beslut av de ansvariga ifall en optimering av kapitalstrukturen uteblir och skall detta rättfärdigas måste bolagsföreträdarna kunna redogöra för beslutet. För att förstå motiven bakom dessa beslut, är det viktigt att uppmärksamma att det finns yttre faktorer som en beräkning av aktuellt företagsvärde inte tar hänsyn till. Det torde vara rimligt att anta att bolagsföreträdarna besitter

relevant och konfidentiell information som påverkar bolagets ekonomiska situation. Det är inte heller orimligt att anta att bolagsföreträdarna är nöjda med bolagets ekonomiska struktur, trots att den inte är optimerad vid en given tidpunkt. Bolagsföreträdarna har alltså alla förutsättningar för att kunna ta de rätta besluten i förvaltningen av bolagets angelägenheter i och med att de har tillgång till alla variabler samt har bästa möjliga insyn i bolagets ekonomiska situation. I praktiken är det dock mer komplicerat eftersom det kan föreligga externa och oförutsägbara omständigheter som kan ha inverkan på bolaget, utan att en bolagsföreträdare kan påverka det. Trots de praktiska problemen vill vi påstå att en bolagsföreträdare bör kunna rättfärdiga en aktuell kapitalstruktur, oavsett om det nuvarande företagsvärdet är maximerat eller inte, så länge sakliga skäl föreligger.

Trots att ovanstående exempel enbart beskriver en specifik situation anser vi att en bolagsföreträdare generellt inte bryter sin lojalitetsplikt så länge denne kan presentera, på ett välmotiverat och sakligt sätt, varför att inte handla är till aktieägarnas intresse. Genom att öppna upp möjligheten att få presentera tankar och åsikter behöver inte en bolagsföreträdare känna en kontinuerlig press att konstant vara aktiv för att uppfylla sin lojalitetsplikt, eftersom passivitet ibland kan vara rättfärdigat. Ibland kan det vara bra för företag att jobba lugnt och säkert framåt, vilket, om det sköts på ett korrekt sätt, är till bolagets och aktieägarnas långsiktiga fördel.

## 6. Avslutning

Som vi nu har konstaterat, kan det vara svårt att avgöra hur lojalitetsprincipen och medföljande förpliktelser förhåller sig till olika situationer. Vi har framställt vad andra författare anser om lojalitetsförhållandet mellan bolagsföreträdare och aktieägare samt vilka bakomliggande avsikter vi anser vara nödvändiga för att lojalitetsplikten inte ska vara bruten.

Som vi redogjort för i avsnitt 5.3 kan det finnas situationer när en bolagsföreträdare väljer att inte utföra en handling, trots att handlingen skulle kunna öka avkastningen på aktieägarnas investerade kapital. Trots att det skulle kunna ligga i aktieägarnas intresse att handlingen genomförs, anser vi att en passiv bolagsföreträdare inte skall bli ersättningsskyldig för sin passivitet. Den främsta anledningen till detta är för att det då skulle krävas en utvidgning av skadestandsreglerna i ABL, så att även ersättning kan utgå när ingen förmögenhetsförlust har ägt rum, vilket skulle kunna sätta bolagsföreträdarna i en prekär situation. Att vara bolagsföreträdare skulle då medföra avsevärda risker för skadeståndskostnader eftersom aktieägares möjligheter för skadeståndsanspråk skulle öka väsentligt om ersättning för en icke realiserad värdeökning vore möjligt. Detta skulle i längden resultera i att aktiebolag avskräcks från att ta in nya investerare och förtroendeförhållandet mellan bolagsföreträdare och aktieägare skulle kunna försämrats. För att ett aktiebolag skall kunna vara verksamt måste det finnas tillit till bolagsföreträdarna och de måste få handlingsutrymme att både tänka och agera långsiktigt. Däremot är det viktigt att även poängtera att de inte skall ha alltför fria tyglar. Bolagsföreträdarna är trots allt förpliktade att beakta aktieägarnas intressen och eftersträva bolagets vinstsyfte. Med det sagt, är det enligt vår mening inte rimligt att lojalitetsplikten kan anses som bruten ifall en bolagsföreträdarens icke-handling är företagsekonomiskt försvarbar.



## Bilagor

### Bilaga 1

$$WACC = \frac{E}{D + E} (r_e) + \frac{D}{D + E} (r_d)(1 - t)$$

Where:

E = market value of equity

D = market value of debt

$r_e$  = cost of equity

$r_d$  = cost of debt

t = corporate tax rate

# Käll- och litteraturförteckning

## Offentligt tryck

### Promemoria

Fi2017/02752/S1 Nya skatteregler för företagssektorn.

### Propositioner

Proposition 1973:93 s. 137 med förslag till lag om konvertibla skuldebrev m.m.

Proposition 2004/05:85 s 247 Ny aktiebolagslag.

### Statens offentliga utredningar

SOU 1971:15 s 315 Förslag aktiebolagslag m.m.

SOU 2004:47 s 204 Förtroendet för näringslivet.

## Myndigheter

### Bolagsverket

Bolagsverket, *Att äga aktier*, uppdaterad 1/7-16 (hämtad 27/4-18),

<http://www.bolagsverket.se>

Bolagsverket, *Olika aktiebolag*, uppdaterad 10/11-2016 (hämtad 27/4-18),

<http://www.bolagsverket.se>

### Skatteverket

Skatteverket, *Handelsbolag, kommanditbolag och europeiska ekonomiska intressegrupperingar*, uppdaterad 2018 (hämtad 25/4-2018),

<http://www.skatteverket.se>

## Litteratur

Arnesdotter, I, *Företagets eget kapital - För juristen och ekonomen*, Studentlitteratur AB 2015.

Munukka, J, *Kontraktuell lojalitetsplikt*, Jure Förlag AB 2007.

Nerep, E och Samuelsson, P, *Aktiebolagslagen: en lagkommentar*, Thomson Reuters Professional AB 2009.

Brealey, R.A. m.fl., *Fundamentals of Corporate Finance*, sjätte upplagan, McGraw-Hill/Irwin Inc. 2009.

Sandström, T, *Svensk aktiebolagsrätt*, sjätte upplagan, Wolters Kluwer AB 2017.

Sevenius, R, *Företagsförvärv*, andra upplagan, Studentlitteratur AB 2011.

Votinius, S, *Varandra som vänner och fiender - En idékritisk undersökning om kontraktet och dess grund*, Brutus Östlings Bokförlag Symposion 2004.

Östberg, J, *Styrelseledamöters lojalitetsplikt - Särskilt om förbudet att utnyttja affärsmöjligheter*, Jure Förlag AB 2016.

## **Domstolar**

### **Högsta domstolen**

NJA 1979 s. 157

NJA 1985 s. 178

NJA 1989 s. 751

NJA 2000 s. 404

### **Hovrätten**

Svea Hovrätt, 2014-06-17, mål nr T 6909-14

## **Internationella källor**

UNIDROIT *Principles of International Commercial Contracts*, fjärde upplagan, 2016

## **Artiklar**

Munukka, J, *Lojalitetsplikten som rättsprincip*, publicerad 2010 (hämtad 2018-04-26),  
<http://svjt.se>

Skog, R, *Om Betydelsen av vinstsyfte i aktiebolagslagen*, publicerad 2015 (hämtad 2018-05-10),  
<http://svjt.se>

## **Övrigt material**

Nationalencyklopedin, uppslaget: *Lojal*, uppdaterad 2018 (hämtad 2018-04-04),  
<https://www.ne.se>

Svenskt Näringsliv, *Leif Östling lämnar ordförandeposten i Svenskt Näringsliv*, publicerad 2017-11-22 (hämtad 2018-04-19),  
<https://www.svensktnaringsliv.se>